

Prof. Dr. Boyle, 1916'da doğmuş ve Birmingham, Göttingen, Berlin ve Londra üniversite-lerinde tahsîl etmişdi. Manchester Üniversitesine 1950'de intisâb ile, 1966'dan beri, kürsü başkanı idi. İlk önce İran tarihi ve dillerine yönelmiş iken, İran'ın İlhanlar devrinde ihtisas yapmağa karar kılınca, İç Asya tarih ve kültürüne de yaklaşmışdı. Prof. Boyle mogolca da bilmekte idi ve Anglo-Mongol Society'nin (İngiliz-Mogol derneği) başkanı idi. Mogolların Orta Çağ'da Türk kültürüne tâbi bulunmasından dolayı, Türk dünyasına da açılan Prof. Boyle, XIII. yüzyıl Türk tarihi bakımından, değerli vesîkalar neşr etmişdi. Prof. Boyle'ın bu mevzûlarda makâleleri, nâsirlerinden bulunduğu *Central Asiatic Journal*'da; azâsından olduğu Körösi-Csoma derneği neşriyatında; Permanent International Altaistic Conference (PIAC) tebliğlerinde ve İngiliz ilmî dergilerinde yayınlanmışdı.

PROF. JOHN ANDREW BOYLE

EMEL ESİN

Geçen yılın sonunda, 19 Kasım 1978'de vefât eden Prof. Dr. Boyle, 1916'da doğmuş ve Birmingham, Göttingen, Berlin ve Londra üniversite-lerinde tahsîl etmişdi. Manchester Üniversitesine 1950'de intisâb ile, 1966'dan beri, kürsü başkanı idi. İlk önce İran tarihi ve dillerine yönelmiş iken, İran'ın İlhanlar devrinde ihtisas yapmağa karar kılınca, İç Asya tarih ve kültürüne de yaklaşmışdı. Prof. Boyle mogolca da bilmekte idi ve Anglo-Mongol Society'nin (İngiliz-Mogol derneği) başkanı idi. Mogolların Orta Çağ'da Türk kültürüne tâbi bulunmasından dolayı, Türk dünyasına da açılan Prof. Boyle, XIII. yüzyıl Türk tarihi bakımından, değerli vesîkalar neşr etmişdi. Prof. Boyle'ın bu mevzûlarda makâleleri, nâsirlerinden bulunduğu *Central Asiatic Journal*'da; azâsından olduğu Körösi-Csoma derneği neşriyatında; Permanent International Altaistic Conference (PIAC) tebliğlerinde ve İngiliz ilmî dergilerinde yayınlanmışdı.

Türk-Mogol araştırmalarını ilgilendiren sâhada, Prof. Boyle'ın en tanınmış kitapları şunlar idi: Cuveynî'nin *Târîh-i Cihân-kuşâi*'sinin (Juvaini, *History of the World-conqueror*, Manchester 1958) ve Reşiduddîn'in Tarihinden, Çinggis Han'ın haleflerine âid kısımların ingilizceye tercemeleri (*The Successors of Genghis Khan*, Manchester, 1971). Bunlarda da Prof. Boyle, Mogol devri Uygur kültürü meseleleri üzerinde metne kıymetli notlar ilâve etmişdi. Ayrıca Prof. Boyle'un, Prof. Karl Jahn ile birlikde neşr ettiği Reşiduddîn hâtıra kitabı da Türk-Mogol araştırmalarına katkı teşkil ediyordu (*Rashîd al-Dîn Commemoration Volume*, Wiesbaden, 1970).

Prof. Boyle, ilmî toplantılara iştirâk için, veyâ konferans vermek üzere, Türkiye'ye gelirdi ve Türkiye'de çok dostları vardı. Cumhûriyetin 50. yılı münâsebetile, 1974'de Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü ta-

rafından Ankara'ya dâvet edilen XVI. PIAC konferansında da bulunmuşdu.

Prof. Boyle, iki kerre, PIAC konferansını Manchester Üniversitesine dâvet etmişdi. İlk sefer, 1967'de, X. PIAC sırasında, merhum hocamız Prof. Zeki Velidî Togan ile, Karaim Türklerinden Prof. A. Zajaczkowski'ye «honoris causa» doktorluğu verilmişdi. Manchester Üniversitesi rektörü, Prof. Togan hakkındaki konuşmasında, onun hayat hikâyesini anlatırken, şöyle diyordu : «Bugün bütün ilim dünyâsının hürmetle nesriyâtını takibettiği bu üstâd, çoğumuzun adını bile bilmediği bir şehir olan, Başkurdistan başkenti Ufa'da doğmuşdu». Ufa'nın, ilim merkezi olarak, İslâm dünyasında şöhreti yüksek ise de, anlaşıldığına göre, İngiltere'ye kadar varmamışdı. Prof. Togan ise, cevâbî nutkunda, şöyle demişdi : «Ufa'da ilmî araştırmalara başladığım zaman, ben hiç Manchester'in adını duymamışım ve bu şehrin mükrim üniversitesinin bir gün bana şeref pâyesi vereceğini tasavvur edemezdim».

Prof. Boyle, 1978'de, XXI. PIAC'ı yine Manchester'e dâvet etmişdi. Bu toplantıda, her vakitki gibi, faâl ve sıhhatde gözükmeğe idi. Meğer kendisini son görüşümüz imiş. Bilinmiyen bir kalb hastalığı, 19 Kasım'da âniden, bu değerli âlimin vefâtına sebep oldu.

PIAC müdâvimlerinin çok iyi tanıdığı ve onları Manchester'de en nâzik şekilde ağırlayan Mrs. Boyle, üç kızının yardımı ile, Prof. Boyle'in bitmemiş eserlerini neşretmeği düşünmektedirler. Prof. Boyle'in başkanı olduğu XXI. PIAC tebliğleri ise, onun hâtıraşına hürmet nişânesi olarak, Prof. R. Dankoff tarafından, Amerika'da intişâr eden *Türklük Bilgisi Araştırmaları'nın* (*Journal of Turkish Studies*)'in 4. cildinde (1980) yayınlanacaktır.